Tolstoy'un Kaleminden Masonik İnisiyasyon Üzerine Bir Akademik İnceleme

Murat Özgen Ayfer

Bu incelemedeki asal metin, 2000 yılında Mason Dergisi'nin 114-115. sayısında yayımlanmıştır. Burada bu asal metin olduğu gibi verilmekle birlikte, bunun üzerinde bazı değerlendirmelerden oluşan akademik bir inceleme çerçevesinde, yer yer açıklamalar ve yorumlar yapılmıştır.

"Savaş ve Banş" romanının baş kişilerinden Pierre Bezuhov'un St. Petersburg kentinde bir mason locasında aydınlatılmasını (inisiyasyonunu) anlatan aşağıdaki bölümler, eserin Constance Garnett tarafından çevrilmiş İngilizce metninden tercüme edilmiştir. Tolstoy, bu eserini 1862-1867 yıl/an arasında kaleme almıştır. Romanda anlatılan olaylar ise 1810-1820 yıl/an arasında geçmektedir. Savaş ve Barış'ın II. Cilt III. ve IV. Bölümleri

"War and Peace" adlı filmden bir sahne

Bu eserdeki olaylar 1810-1820 değil, 1805-1813 tarihleri arasında geçmektedir. Sdnrasında, 1813-1820 tarihleri arasında geçtiği belirtilen iki epilog eklenmiştir. Tercüme edilmiş metinde bazı yanlışlıklar olduğu dikkati çekmiştir. Bunların düzeltilmesi ve yorumu için, İngilizceye Alymer Maude ve Louis Maude tarafından yapılmış çeviriden yararlanılmıştır: https://www.online-literature.com/tolstoy/war_and_peace. Elbette İngilizceye yapılmış çevirilerde de hatalar olabilir ama olanaklarımız bunun çaresine elvermiyor. (Bu arada Constance Garnett'in pek ünlü bir 19. yüzyıl Rus Edebiyatı çevirmeni olduğunu da teslim etmek gerekir.) Birçok yerde ise, dergide yayımlanmış çeviri aslına tıpatıp uymasa bile anlam değişikliği yaratmayacağı için dokunulmamıştır.

Tolstoy'un anlatımı, günümüzde bilinen inisiyasyonlardan hayli farklı öğeler içeriyor. Bunun iki nedeni olabilir. Birincisi 19. yüzyılda Rusya'da uygulanmış olan ritüellerin günümüzdekilerden farklı oluşudur. İkincisi ise, mason olmamakla birlikte Masonluğu hayli iyi bilen Tolstoy'un, bu yapıtı kaleme aldığı tarihten yaklaşık kırk yıl öncesinde geçerli bir uygulama kurgulamış olmasıdır. Dolayısıyla bu anlatıma "gerçek" değil, "roman" gözüyle bakılmalı. Buna karşın, masonik bakımdan da hayli ilginç…

[Bir ek not: Çeviri, III bölümün başından itibaren yapılmalıydı. Nitekim eklendi.]

III. Bölümün Başı:

Pierre, Petersburg'a vardığında gelişini kimseye haber vermedi, hiçbir yere gitmedi ve bütün gününü Thomas à Kempis'in [*] tanımadığı biri tarafından kendisine gönderilmiş olan kitabını okuyarak geçirdi. Bu kitabı okurken sürekli olarak fark ettiği bir şey vardı: Joseph Alexéevich'in [*] kendisine açıklamış olduğu üzere, yetkinliğe ulaşma ve insanlar arasında aktif kardeş sevgisi olasılığına inanmanın şimdiye kadar bilmediği sevinci…

[Thomas à Kempis: 15. yüzyılın bir Katolik ilâhiyatçı yazarı.]
[Joseph Alexéevich: Pierre'in daha önce tanışmış olduğu, önde gelen bir mason.]

Gelişinden bir hafta sonra bir akşam, Pierre'in Petersburg sosyetesinden az çok tanıdığı genç Polonyalı Kont Villarsky, Dolokhov'un [*] yardımcısının kendisinden istediği üzere resmi ve seremonik bir tavırla odasına geldi, kapıyı arkasından kapatıp odada başka hiç kimsenin bulunmadığından emin olduktan sonra, oturmadan Pierre'e "Size bir mesaj ve bir teklifle geldim Kont" dedi, [*] "Kardeşliğimizde çok yüksek mevkide bulunan bir kişi, normal süreden önce kuruma kabul edilmeniz için başvuruda bulundu ve bana size kefil olmamı önerdi. Bu kişinin isteklerini yerine getirmeyi kutsal bir görev sayarım. Benim kefaletim altında Mason Kardeşliği'ne girmek ister misiniz?"

[Buradaki roman kahramanı Pierre Bezukhov, zengin bir Rus soylusunun gayri meşru oğludur. Kendisine "kont" denilmesi bundan ötürü.]
[Dolokhov: Romanda geçtiği üzere, Rusya'da birtakım karışık entrikalar çevirmiş, psikopat olarak nitelenen bir subay.]

Pierre Bezukhov

Daha önce sık sık balolarda karşılaştığı, en parlak kadınların arasında dostça gülümseyen bu adamın bu kez soğuk, sert tavrı Pierre'i şaşırtmıştı.

"Evet, isterim," dedi.

Villarsky başını eğdi.

"Bir soru daha Kont" dedi, "gelecekteki bir mason olarak değil, dürüst bir adam olarak tüm samimiyetinizle cevap vermenizi rica ediyorum: Eski inançlarınızdan vazgeçtiniz mi? Tanrı'ya inanıyor musunuz?"

[Bu demek oluyor ki, önceki bölümlerde bir yerde Pierrre'in Tanrı'ya inanmadığı geçmiş.]

Pierre düşündü.

"Evet... evet, Tanrı'ya inanıyorum" dedi.

"O halde..." diye başladı Villarsky ama Pierre onun sözünü kesti.

"Evet, Tanrı'ya inanıyorum" diye tekrarladı.

"O halde gidebiliriz" dedi Villarsky, "arabam hizmetinizde."

Villarsky yol boyunca hiç sesini çıkarmadı. Pierre'in ne yapması ve nasıl cevap vermesi gerektiğine dair sorularına karşılık, kendisinden daha değerli kardeşlerin onu sınayacağını ve Pierre'in sadece doğruyu söylemesi gerektiğini belirtti.

[Giriş niteliğindeki bu ekten sonra şimdi kaynaktaki asal çeviriye bakabiliriz.]

Bölüm III

Locanın bulunduğu büyük evin bahçe kapısından arabayla geçtiler; karanlık bir merdivenden çıktılar; pek büyük olmayan sofaya girip, uşakların yardımı olmadan paltolarının çıkardılar.

Sofadan başka bir odaya geçtiler. Kapıda tuhaf giyimli bir adam belirdi.

Villarsky adama doğru yürüdü, alçak sesle Fransızca bir şeyler söyledi ve küçük bir dolabı açtı.

Pierre, dolabın içinde o güne dek hiç görmediği çeşitli giysiler gördü.

Villarsky dolaptan bir mendil [*] aldı ve onunla Pierre'in gözlerini bağladı. Mendile arkadan düğüm atarken, Pierre'in saçlarını sıkıştırarak canını yaktı. Sonra Pierre'i kendine çekti, öptü ve elinden tutarak bir yere götürdü.

[Buradaki "mendil" yanlış bir çeviri olmuş. İngilizcedeki sözcük "kerchief". Çevirinin doğrusu "eşarp" ya da "fular" olabilir.]

Saçları düğüme sıkıştığı için Pierre'in canı yanıyordu; yüzünü buruşturuyor ve belirsiz bir utançla gülümsüyordu. Kolları yanına sarkmış, buruşturduğu yüzünde bir gülümseyiş, kocaman gövdesiyle güvensiz ve ürkek adımlar atarak Villarsky'nin ardından yürüdü.

[Gözleri bağlı olduğuna göre, Villarsky'nin onun elinden tutmuş olması gerek.]

Villarsky, onu on adım kadar yürüttükten sonra durdu.

"Başınıza ne gelirse gelsin" dedi, "aramıza girmeye karar verdiyseniz, hepsine cesaretle dayanmalısınız."

Pierre olumlu anlamda başını eğerek karşılık verdi.

"Kapıya vurulduğunu duyunca, gözlerinizdeki bağı çözersiniz" diye ekledi Villarsky, "Size cesaret ve başarılar dilerim."

Pierre'in elini sıkan Villarsky çıktı.

Yalnız kalan Pierre aynı biçimde gülümsemeye devam ediyordu. İki kez omuzlarını silkti, elini çözmek istiyormuş gibi mendile [!] götürdü, sonra tekrar indirdi.

Gözleri bağlı olarak geçirdiği beş dakika ona bir saat gibi geldi. Kolları uyuşuyor, dizleri kesiliyor, bitkinlik hissediyordu. Karmaşık ve çelişkili duygular içindeydi. Olacaklardan korkuyor, korkusunu belli etmekten daha çok korkuyordu. Başına gelecek olanları, kendisine açıklanacak gerçekleri merak ediyordu ama her şeyden çok Osip Alekseyeviç [*] ile karşılaştığı günden beri hayalini kurduğu, kendini yenileyeceği ve erdem dolu bir yaşama atılacağı anın gelmiş olduğuna seviniyordu.

[Kişi adları, Latin harfleriyle değişik yerlerde farklı biçimlerde yazılmakta olabiliyor. Burada adı geçen, Osip Alexeyeviç daha önce değindiğimiz Joseph Alexéevich ile aynı kişi.]

Kapı sertçe vuruldu.

Pierre, göz bağını çözdü ve etrafına bakındı. Oda zifiri karanlıktı; yalnızca bir yerde, beyaz bir şeyin içinde yanan küçük bir kandil vardı.

[Pierre'in götürüldüğü yer, büyük olasılıkla, günümüzde Düşünme Odası ya da Tefekkür Hücresi olarak anılan oda. Nitekim günümüzde bile bazı uygulamalarda bir inisiyasyon töreni öncesinde aday bu yere götürülürken gözleri bağlanıyor; içeriye alındıktan sonra açılıyor.]

Pierre yaklaştı ve kandilin açık bir kitabın bulunduğu siyah bir masanın üzerinde durduğunu gördü. Kitap İncil'di; içinde kandilin yandığı beyaz şey ise, göz oyukları ve dişleriyle bir kafatasıydı.

[Şöyle bir canlandırma ekleyelim.]

İncil'in ilk sözlerini okudu: "Başlangıçta Söz vardı ve Söz Tanrı ile birlikteydi."

Pierre, masanın etrafını dolaştı ve bir şeylerle dolu büyük, açık bir sandık gördü. Bu içi kemiklerle dolu bir tabuttu. Gördükleri onu hiç şaşırtmadı. Yepyeni, eskisinden tümüyle farklı bir yaşama başlamayı umduğu için olağanüstü hatta gördüklerinden daha olağanüstü şeyler bekliyordu. Kafatası, tabut ve İncil hep ona beklediği şeylermiş gibi geliyor; bunlardan fazlasını umuyordu. Kendinde dinsel duygular uyandırmaya çabalayarak çevresine bakındı.

Kendi kendine "Tanrı, ölüm, aşk, insanların kardeşliği" diye söyleniyor, bu sözlerini bir biçimde belirsiz ama sevinçli beklentilere bağlıyordu.

[Çoğu masonik uygulamalarda burası küçücük bir hücredir. Fakat burada betimlenenin, biraz daha büyücek bir oda olduğu anlaşılıyor. Yine çoğu uygulamalarda burada bir kutsal kitap bulundurulmaz; daha çok çeşitli simgeler vardır. Ancak yapıtta onlara değinilmemiş.]

Kapı açıldı ve içeri birisi girdi.

[Girdiği yerde, kapının ardından kapandığı belirtilmemişti. Demek ki kapatılmış.]

Solgun ama artık gözlerinin alıştığı ışıkta Pierre, kısa boylu bir adamın yaklaştığını gördü. Herhalde ışıktan karanlığa girdiği için adam durakladı; sonra dikkatli adımlarla masaya doğru yürüdü; deri eldivenler içindeki küçük ellerini masaya dayadı.

Kısa boylu adam, göğsünü ve bacaklarının bir bölümünü örten beyaz deri bir önlük giyiyordu; boynuna gerdanlığa benzer bir şey takmıştı. Gerdanlığın altında, aşağıdan gelen ışıkla aydınlanan uzun yüzünü çevreleyen dik beyaz bir dantelli yaka görünüyordu.

[Burada Pierre'in bir mason adayı olarak Türkçede "Mahuf" olarak anılan kara cübbeli ve maskeli bir görevliyle karşılaştığı öngörülebilir ama bu yapıttaki anlatımda öyle değil. Nitekim az sonrasında bu kişinin "Mahuf" (İngilizcesi: Terrible Brother) olmadığı da anlaşılıyor.]

İçeri giren adam, Pierre'in çıkardığı hafif bir hışırtı üzerine ona doğru dönerek "Buraya niçin geldiniz?" diye sordu, "Gerçeğin ışığına inanmayan, o ışığı görmeyen siz, buraya niçin geldiniz? Bizden ne istiyorsunuz? Bilgelik mi, erdem mi, aydınlanma mı?"

Kapı açılıp o tanımadığı adam içeri girince, Pierre çocukluk günlerindeki günah çıkarmalar sırasında duyduklarına benzer korku ve kutsal bir heyecan hissetmişti; yaşam koşulları altında kendine tümüyle yabancı ama insanların kardeşliği bakımından ise yakın bir insanla baş başa olduğunu duyumsuyordu.

Nefesini kesen bir yürek çarpıntısı ile Pierre, Rhetore doğru döndü. (Kardeşler arasına katılmak isteyenleri hazırlayan kişiyi masonlar böyle adlandırırdı.) [*]

[Çeviride bu "Rhetor" sözcüğü aynen kullanılmış; galiba karşılığının bulunamamış olması nedeniyle… İngilizce literatüre bakıldığında, bunun "öğretici üstat" gibi bir anlama geldiği görülüyor. Dolayısıyla, bir kez daha "Mahuf" değil.]

Biraz daha yaklaşınca Rhetor'un tanıdık biri olduğunu fark etti; Smolyaninov'du. Ancak gelen kişinin tanıdık biri olduğunu düşünmek ona utanç verici bir şey gibi göründü; o, bir kardeşten, erdem yolunda bir önderden başka biri değildi.

[Çeviride küçük bir yanlışlık var. Son tümce şöyle olmalıydı: Onun sadece bir kardeş ve erdemli bir eğitmen olmasını diledi.]

Pierre uzun süre sesini çıkarmayınca, Rhetor sorusunu yinelemek zorunda kaldı.

Pierre güçlükle konuştu: "Evet, ben ...ben ...her şeye yeniden başlamak istiyorum."

"Peki" dedi Smolyaninov ve hemen ekledi: "Amacınıza ulaşmanız için kutsal örgütümüzün [*] size nasıl yardım edeceği konusunda bilginiz var mı?" Bu sözleri sakin bir tavırla ve hızla söylemişti.

[Buradaki şu "örgüt" sözcüğü, İngilizcedeki "order" sözcüğünün karşılığı olarak alınmış. Bunun başka bir çaresi de pek yok çünkü "tarikat" dense olmuyor, "düzen" dense olmuyor. Kimileri "nizam" sözcüğünü kullanıyor.]

Pierre, heyecandan ve soyut konularda Rusça konuşmaya alışık olmadığından, [*] titrek bir sesle, "Ben ...yardımınızla ...önderliğinizle ... kendimi yenilemeyi umuyorum" dedi.

[Pierre bu gibi konularda Rusça konuşmaya niçin alışık değil? Bu sorunun yanıtı aslında yapıtın öncesinde var. Basitçe, uzun yıllar Fransa'da kalmış, orada eğitim görmüştü.]

"Masonluk hakkında düşünceniz nedir?"

[Günümüzün bakış açısıyla böyle bir sorunun adaya buraya getirilmeden çok önce yöneltilmiş olması gerektiği düşünülebilir. Fakat yapıtın önceki bölümlerinde Pierre'in bu konuda zaten az çok bilgi edindiği ve kendine özgü bir görüş oluşturduğuna ilişkin anlatımlar var. Buna karşın biraz geç kalmış bir soru sayılmaz mı?]

"Masonluğu bir *treiemite,* erdemli amaçları olan kişiler arasında bir eşitlik olarak anlıyorum."

[Bu tümcenin daha uygun bir çevirisi de şöyle olmalıydı: "Masonluğun, erdemli amaçları olan insanların kardeşliği ve eşitliği olduğunu düşünüyorum."]

Pierre, bu sözlerinin o anın görkemine [ciddiyetine] hiç uymadığını düşünerek utandı.

“Sanıyorum ki...”

Herhalde bu yanıttan hoşnut kalan Rhetor acele ile “Peki” dedi, “amacınıza ulaşmak için dinde çare aradınız mı?”

“Hayır, ben dini gerçek saymıyor [hatalı buluyor] ve onun yolundan gitmiyordum.” Bunları öyle alçak sesle söylemişti ki, Rhetor sözlerini işitmedi ve ne söylediğini sordu. Pierre “Ben Ateist idim” diye yanıtladı.

Bir anlık sessizlikten sonra Rhetor, “Siz gerçeği yaşamınızda onun kurallarına uymak için arıyorsunuz. Demek ki, bilgeliğin ve erdemin peşindesiniz, öyle mi?” dedi.

Pierre, “Evet, evet” diye yineledi.

Rhetor öksürdü, eldivenli ellerini göğsünde kavuşturdu ve konuşmaya koyuldu [başladı].

“Şimdi, size örgütümüzün temel amacını açıklayacağım. Eğer bu amaç sizinkine uyuyorsa, aramıza katılmanızda yarar vardır. Örgütümüzün ilk ve en büyük amacı, üzerinde yükseldiği ve hiçbir insan gücünün yıkamayacağı temel, önemli bir gizin [sırın] korunması ve kuşaktan kuşağa aktarılmasıdır… Bu giz, en eski çağlardan hatta ilk insandan bize kadar gelmiştir ve belki insanlığın kaderi bu gize bağlıdır. Ancak, bu öyle bir gizdir ki, uzun bir süre kendini arındırmayan hiç kimse onu öğrenemez ve ondan yararlanamaz. Hiç kimse bu gize kısa sürede ulaşmayı beklememelidir. Bu yüzden, ikinci bir amacımız vardır: Bu da elimizden geldiğince üyelerimizin yüreklerini yenilemek, o gize ulaşmak için çaba harcamış olan kişilerden bize gelenekler yoluyla aktarılmış yöntemleri kullanarak zihinlerini temizlemek ve aydınlatmak, böylece onları o gizi anlayabilecek duruma getirmektir.”

“Üyelerimizi arındırarak ve yenileyerek, üçüncü bir amaca, tüm insanlığı geliştirme amacına da yöneliyoruz. Üyelerimizin iyilik ve dürüstlüğünü örnek olarak insanlığa sunuyor, böylece tüm gücümüzle dünyaya egemen olan kötülüğe karşı savaşıyoruz. Bunların üzerinde düşünün, yanınıza tekrar döneceğim” dedi ve odadan çıktı.

Pierre, “Dünyaya egemen olan kötülüğe karşı savaşmak ...” diye yineledi ve bu yönde ileride gerçekleştireceği işleri hayalinde canlandırdı. Sanki karşısında iki hafta öncesine kadar kendisinin bulunduğu durumda olan kişiler vardı ve onlara öğütler veriyordu. Kötü ve mutsuz insanlara sözleriyle ve davranışlarıyla yardım ettiğini, acı çeken kurbanları zalimlerin elinden kurtardığını düşlüyordu.

Rhetor’un aktardığı üç amaç arasından sonuncusu, insanlığın reformu, Pierre’in özellikle ilgisini çekiyordu. Rhetor’un anlattığı o bilinmeyen büyük giz merakını uyandırıyordu ama elle tutulur bir gerçek gibi görünmüyordu; kendini arındırmak ve yenilemek olan ikinci amaç ise Pierre’i şimdilik o denli ilgilendirmiyordu, çünkü zaten o sırada kendisinin önceki kötülüklerinden tamamen kurtulduğunu ve yalnızca iyilik yapmaya hazır olduğunu hissettiren bir mutluluk duygusu içindeydi.

[Bundan hemen sonra gelen anlatıma bakılırsa, Pierre, uzunca bir süre burada yalnız başına kalmış. Nitekim günümüzdeki uygulamalarda da öyle olması öngörülür.]

Yarım saat sonra Rhetor, Süleyman Tapınağı'nın yedi basamağına karşılık düşen yedi erdemi bildirmek için geri döndü. [*] Her mason kendini bu erdemlere göre eğitmeliydi.

Bu erdemler şunlardı:

1) Suskunluk [Sağduyu], mason gizlerini koruma,

2) Yüksek mason yetkililerine [Kurumda daha yüksek düzeyde olanlara] itaat,

3) Ahlâk,

4) İnsanlığı sevme,

5) Mertlik [Cesaret],

6) Cömertlik,

7) Ölüm sevgisi.

"Yedinci olarak, sık sık ölümü düşünmeye çabalayın" dedi Rhetor, "bunu düşüne düşüne, öyle bir duruma gelin ki, ölüm size korkulacak bir düşman gibi değil bir dost, bu zorlu yaşamın içinde erdemli olmak için çırpınan ruhunuzu bir ödül ve teselliye ulaştıran bir dost gibi görünsün."

[Süleyman Tapınağı'ndan söz edildiğine göre, buraya, bir tasarımsal görsel ekleyelim.]

[Yedi erdemin Süleyman Tapınağı ile ne ilgisi var?... Bu sorunun yanıtı için Masonluktaki simgesel düşünme tarzını anlamak gerek. Günümüzdeki Masonluğun Orta Çağ ve sonrasında Avrupa'daki bina inşaatı mesleği ve zanaatını uygulayanların bir devamı ya da karşılığı olduğu kabul edilegelmiştir. Nitekim bundan ötürü Çağdaş Masonlukta geçen ve birer öğretim öğesi olarak değerlendirilen simgelerden birçoğu eski bina yapımcılarının klasik öğelerinden seçilmiştir. Yüzyıllar boyunca, bina inşaatı meslek ve zanaatında, varsayımsal Süleyman Tapınağı en güzel örnek yapı olarak tasarımlanmış, özellikle tapınakların yapısal özelliklerinin ona benzetilmesine çalışılmıştır. Konu spekülatif nitelikli Masonluğa geldiğinde, her mason locasının ritüelik çalışmalarını yaptığı mabet de iç yapısı bakımından Süleyman Tapınağı'nın bir küçük örneği olarak benimsenmiştir. Her mason mabedinin girişinde mutlaka iki görkemli sütun bulunur ve bunlar Süleyman Tapınağı'nın girişine konulmuş olduğu anlatılanlara benzetilir. İçeriye girmek için o iki sütunun arasından geçmek gerekir. Oraya yedi basamaklı olduğu söylenen bir merdivenle çıkıldığı betimlenir. Toltsoy'un anlatımına göre, o her bir basamak, belirli bir erdemin karşılığıdır. Pierre Bezukhov mabede girmek için önce o basamakları tırmanması gereklidir. Bütün bunlar elbette bir yorum ve Tolstoy'un yapıtında böyle açıklanmıyor; sadece değinilmiş.]

Rhetor, bunları söyledikten sonra Pierre'i yalnız başına düşünmeye bıraktı.

Pierre, "Evet, böyle olmalı" diye düşündü, "böyle olmalı, ancak ben hâlâ o denli zayıf bir insanım ki, anlamını ancak şimdi yavaş yavaş çözmeye başladığım yaşamımı çok seviyorum." Fakat parmaklarıyla saydığı erdemlerden sadece beşini anımsayınca, kendi ruhunda mertliği, cömertliği, iyi ahlâklılığı, insan sevgisini ve en çok da ona bir erdem gibi değil, bir mutluluk gibi geliyordu. (Şimdi artık eski başıboş yaşamının arzularından sıyrılmak, iradesini o saltık gerçeği bilen kişilere bağlı duruma getirmek, onu o kadar sevindiriyordu ki!) Yedinci erdemi unutmuştu, bir türlü anımsayamıyordu.

[Dergide yayımlanmış olan metin böyle. Fakat özgün İngilizce çeviriye bakılınca, burasının bir eksiği bulunduğu ve şöyle yazılmış olması gerektiği düşünülebilir:

"Evet, öyle olmalı," diye düşündü Pierre, bu sözlerden sonra Rhetor onu yalnız başına düşünmeye bırakarak uzaklaştığında... "Öyle olmalı ama ben hâlâ o kadar güçsüzüm ki, anlamı ancak şimdi yavaş yavaş önümde açılan hayatımı seviyorum." Parmaklarıyla sayarak hatırladığı diğer erdemlerden beşini ruhunda zaten hissediyordu: Cesaret, cömertlik, ahlâk, insan sevgisi ve özellikle de itaat, ki bu ona bir erdem olarak değil, bir sevinç gibi geliyordu. (Artık kendi başıbozukluğundan kurtulduğu ve iradesini şüphe götürmez gerçeği bilenlere teslim ettiği için çok mutluydu). Yedinci erdemin ne olduğunu unutmuştu ve hatırlayamıyordu.]

Rhetor, üçüncü kez çok gecikmeden Pierre'in yanına döndü. Ona kararında azimli olup olmadığını, kendisinden beklenenlere uyup uymayacağını sordu.

Pierre, "Her şeye hazırım" dedi.

"Size şunu da belirtmek zorundayım" dedi Rhetor, "örgütümüz, öğretisini açıklamak için yalnız sözlere değil, gerçek bilgeliği ve erdemi arayanlara sözlerden daha çok etki yapan başka çarelere de başvurur. Bu tapınak [oda] ve içinde gördükleriniz, yüreğiniz gerçekten açıksa, sizi sözlerden daha çok etkilemiştir. İlerledikçe sizi aydınlatacak başka törenler de göreceksiniz. Bizim örgütümüz, öğretilerini hiyerogliflerle açıklayan eski çağlardaki derneklerin izinde yürür. Hiyeroglif, herhangi bir nesnenin simgesine verilen isimdir; duygularla anlaşılmaz ve o simgenin benzeri olan nitelikleri taşır."

[Bu pasaj çok önemli. Fakat çevirisi biraz hatalı olmuş. Şöylesi belki daha doğru:

"Size şunu da söylemeliyim ki," dedi Rhetor, "Örgütümüz öğretisini sadece sözlerle değil, bilgelik ve erdem peşinde koşan samimî kişiler üzerinde belki de sadece sözlerden daha güçlü bir etkiye sahip olabilecek başka yollarla da verir. İçinde gördüklerinizle birlikte bu oda, kalbinize, eğer içtenlikliyse, sözcüklerin yapabileceğinden daha fazlasını önermiş olmalıdır. Belki daha sonraki inisiyasyonunuzda da buna benzer bir aydınlanma yöntemi göreceksiniz. Örgütümüz, öğretilerini hiyerogliflerle açıklayan eski toplumları taklit eder. Bir hiyeroglif, duyularla kavranamayan ama simgenin özelliklerine benzeyen niteliklere sahip bir şeyin amblemidir."]

[Burada "daha sonraki inisiyasyon" sözü dikkati çekiyor. Demek ki, daha bu aşamada Masonluğun öğretiminin tek bir derecede bitmeyeceği vurgulanmış oluyor.]

Pierre, hiyeroglifin ne olduğunu pek iyi biliyordu ama konuşmaya cesaret edemiyordu. Hiç sesini çıkarmadan Rhetor'u dinliyor, bütün benliğiyle biraz sonra sınavların başlayacağını anlıyordu.

Rhetor, Pierre'e yaklaşarak, "Eğer kararınızda azimliyseniz, sizi giriş törenine hazırlamalıyım. Cömertlik işareti olarak üzerinizdeki tüm değerli eşyayı bana vermenizi rica ederim" dedi.

[Burada "giriş töreni" diye çevrilmiş olan söz özgün metinde "inisiyasyon".]

Pierre, sahip olduğu her şeyi vermesini istediklerini sanarak, "Ama üzerimde hiçbir şey yok!" dedi.

"Üzerinizde ne varsa; saat, para, yüzük ..."

Pierre acele ile cüzdanını, saatini çıkardı, ancak uzun süre kalın parmağından nikah yüzüğünü sıyıramadı. Bunu da başarınca Mason, "Itaate hazır olduğunuzu gösteren bir işaret olarak, soyunmanızı rica ederim" dedi.

[Özgün metinde burada "Mason" sözcüğü geçmiyor. Rhetor… Sonrasında geçiyor, ilk harfi büyük yazılmış olarak. Bu bağlamda şöyle bir açıklama yapabiliriz. Sıradan bir sözcük olarak "mason" küçük harfle yazılır. Fakat literatürde büyük harfle "Mason" biçiminde yazıldığı çok görülür. Oysa böyle yazılınca, belirli bir kişiden söz ediliyor demektir. Burada her ikisi de geçerli olabilir.]

Pierre ceketini, yeleğini ve sol çizmesini Rhetor'un söylediği gibi çıkardı.

Mason, Pierre'in gömleğinin sol göğüs tarafını açtı; eğilip, pantolonunu sol dizine kadar sıyırdı. Pierre, hemen sağ çizmesini de çıkarıp sağ bacağında da pantolonu sıvamak ve böylece tanımadığı bu kişiyi zahmetten kurtarmak istedi; itaat etmek isteğini duyduğunu hissetti. Hatta itaat etme ama mason bunun gerekli olmadığını belirtti; sol ayağına geçirmesi için bir terlik verdi.

[Günümüzde bile birçok mason kuruluşunda söz konusu olan, "adayın soyunması" olarak da adlandırılan uygulama… Ancak bu çeviri iyi olmamış. Şöylesi daha doğru olabilir:

Mason gömleğini Pierre'in sol göğsünden geriye doğru çekip açtı ve eğilerek pantolonunun sol paçasını dizinin üstüne kadar sıvadı. Pierre aceleyle sağ çizmesini de çıkarmaya başladı. Bu yabancıyı zahmetten kurtarmak için pantolonun diğer paçasını da sıvayacaktı ama Mason ona buna gerek olmadığını söyledi ve sol ayağı için bir terlik verdi.]

Pierre, elinde olmayarak, dudaklarında çocukça bir utangaçlık, endişe ve içinden kendisiyle alay ettiğini gösteren bir gülümseyişle kollarını aşağı sallandırmış, bacaklarını açmış, Rhetor biraderin karşısında, yeni emirler bekleyerek duruyordu.

"Son olarak, içtenliğinizin kanıtı olarak, sizden en büyük tutkunuzu bana açıklamanızı rica ederim" dedi Rhetor.

[Günümüzdeki Masonlukta inisiyasyon sırasında buna benzer bir uygulama var ama genellikle bu aşamada değil, daha sonra.]

Pierre, "Benim tutkularım o kadar çok ki!" diye yanıtladı.

“Bütün tutkularınız arasında, erdemli olmanıza en fazla engel olanı soruyorum” diye açıkladı Mason.

Pierre, bir yanıt arayarak sustu.

“Şarap mı? Oburluk mu? Aylaklık mı? Tembellik mi? Hemen öfkeye kapılma mı? Kızgınlık mı? Kadın mı?” diye içinden sayıyor, hangisinin daha ağır bastığını bulmaya çalışıyor ama hangisine öncelik vereceğini bilemiyordu.

Hemen hemen hiç duyulamayacak bir sesle, “Kadın” [*] dedi.

[Özgün metinde çoğul olarak “Kadınlar” geçiyor.]

Rhetor, bu karşılıktan sonra uzun süre hiç bir şey söylemedi; kıpırdamadı bile. Sonunda Pierre’e yaklaştı, masanın üzerinde duran mendili [!] alarak Pierre’in gözlerini bağladı.

“Size son olarak söylüyorum: tüm dikkatinizi kendinize çevirin, duygularınızı zincirleyin ve mutluluğu tutkularda değil, yüreğinizde arayın. Mutluluğun kaynağı, dışımızda değil, içimizdedir.”

Pierre kendinde, varlığını arındıran mutluluk [*] kaynağını çoktandır duyumsamaya başlamıştı bile. Bu kaynak, Pierre’in ruhunu sevinç ve tatlı bir heyecanla doldurmuştu.

[İngilizce metne bakılırsa, burada çevirisi “mutluluk” değil “kutsallık” olarak verilebilecek bir terim kullanılmış.]

Bölüm IV

Kısa bir süre sonra karanlık odaya Pierre’i almak için daha önce görüştüğü Rhetor değil de ona kefil olan Villarsky geldi. Pierre, onu sesinden tanıdı. Kararının kesin olup olmadığı konusunda sorulan yeni soruya Pierre, “Evet, evet kabul ediyorum” diye yanıt verdi.

Parıldayan çocukça bir gülümseme ile tombul göğsünü açmış, ayaklarından biri çıplak, diğeri çizmeli, çekingen bir tavırla ve birbirine uymayan adımlarla ilerledi.

Villarsky kınından çıkardığı kılıcını Pierre’in çıplak göğsüne yaslamıştı.

Odadan çıkıp bir koridordan geçtiler. Ara sıra ileri geri çevirip duruyorlardı Pierre’i. Sonunda loca kapısına geldiler.

[Bu işleri Villarsky’nin tek başına yapmadığı, en az bir kişinin daha katıldığı anlaşılıyor.]

Villarsky öksürdü; içerden masonların çekiç vuruşları duyuldu; önlerindeki kapı açıldı.

Kalın bir ses (Pierre’in gözleri hâlâ bağlıydı) ona kim olduğunu, nerede ne zaman doğduğunu falan sordu.

Sonra Pierre’i yine gözlerinin bağını açmadan bir yerlere götürdüler.

Bu yürüyüş boyunca ona hep simgeler kullanarak, bu yolculuğun zorluklarından, dostluğun kutsallığından, evrenin ölümsüz yaratıcısından, [*] güçlüklere göğüs germek için göstermesi gereken cesaretten söz ettiler.

[Dergideki çevirinin yapılmış olduğu kaynakta belki de öyledir ama başvurulmuş olan diğer (adresi verilmiş) İngilizce metinde, burada "evrenin Ebedî Mimarı" diye bir terim geçiyor.]

Yolculuk devam dereken Pierre, kendisinden bazen "arayıcı", bazen "acı çeken" bazen de "talep eden" diye söz ettiklerini, her seferinde de kılıçlarla ya da çekiçlerle ayrı ayrı sesler çıkararak bir yerlere vurduklarını fark etti.

Kendisini bir yere yaklaştırdıkları zaman, yöneticilerinin arasında bir kargaşalık ve bir telaş sezdi. Çevresindekilerin aralarında fısıldaşarak tartıştıklarını, birinin onu ne olduğunu bilmediği bir halının üzerinden geçirilmesi için ısrar ettiğini duydu.

[Çevirinin sonrasına bakılınca, Masonluktaki bir inisiyasyon töreninde en az üç aşaması olan ve "yolculuklar" olarak anılan ritüelik uygulamanın burada çok kısa kesildiği, ayrıntılara hiç girilmediği görülüyor. Oysa daha önce Villarsky sınamalardan söz etmişti.]

Ondan sonra sağ elini tutup bir şeyin üzerine koydular; sol eliyle de kendisine verilen bir pergeli göğsüne bastırmasını söylediler. Sonra da ona başkasının okuduğu ve mason kurallarına sadık kalacağını gösteren [belirten] andın sözlerini yinelettiler.

And okunduktan sonra mumları söndürdüler. Pierre'in kokusundan ispirto olduğunu anladığı bir şeyi yakarak ona çok solgun bir ışık göreceğini söylediler.

[Burasının nasıl aydınlatıldığından hiç söz edilmemişti. Anlaşılan, mumlu şamdanlar var ve sonra bir ispirto kandili yakılıyor.]

Gözlerinin bağının çözdüler. Pierre, düşteymiş gibi, ispirtonun ölgün ışığında Rhetor'da gördüğüne benzer önlükler takmış birkaç kişinin karşısında durduğunu, ellerindeki kılıçların da göğsüne çevrilmiş olduğunu gördü.

Aralarında beyaz, kanlı gömlekli bir adam duruyordu. Pierre, bunu görünce kılıçların göğsüne saplanmasını istiyormuş gibi öne doğru ilerledi.

Ama kılıçlar geri çekildi. Hemen sonra gözlerini yeniden bağladılar.

"Şimdi küçük ışığı gördün" dedi birinin sesi. Mumları tekrar yaktılar ve ona büyük ışığı göstereceklerini söylediler.

Gözlerini bağını yine çözdüler ve on kişiden fazla insan sesi duyuldu: "Sic Transit Gloria Mundi".

[Günümüzde bile bazı mason kuruluşlarının kullanmayı sürdürdüğü bu Latince deyişin anlamı şöyledir: "Dünyanın şanını gezip gör."]

Pierre, yavaş yavaş kendine gelmeye, bulunduğu odayla oradaki insanlara göz gezdirmeye başladı.

Siyah bir örtüyle kaplı uzun bir masanın çevresinde on iki kişi oturuyordu. Tümü daha önce gördükleri gibi giyinmişlerdi. Bazılarını Petersburg sosyetesinden tanıyordu.

Başkanlık yerinde, boynunda haç biçiminde özel bir nişan olan hiç tanımadığı genç bir adam, sağda iki yıl kadar önce Anna Pavlovna'da [*] gördüğü İtalyan rahip vardı. İçerdekiler arasında önemli bir devlet adamı ile eskiden Kuraginlerde [*] oturan İsviçreli bir öğretmen de bulunuyordu.

[Burada "Anna Pavlovna'nın evinde" denilmesi gerekirdi. Anna Pavlovna, Hollanda kralıyla evlenmiş olan, 19. yüzyıl Rus soyluları arasında adı geçen ünlü bir kadındır. Kuraginler ise, Tolstoy'un yapıtında değinildiği üzere, St. Petersburg sosyetesinde çok tanınan bir ailedir.]

Herkes büyük bir ciddiyet içinde susuyor, elinde çekiç tutan başkanın sözlerini dinliyordu.

Duvarın bir kısmı oyulmuş, içine yanan bir yıldız [*] yerleştirilmişti.

[Doğru bir çeviri "yıldız biçiminde bir ışık" olmalı.]

Masanın bir yanında, yerde, üzerinde çeşitli şekiller bulunan küçük bir halı, diğer yanında üzerinde İncil ve kafatası bulunan mihrap gibi bir şey vardı.

Masanın çevresinde kiliselerdeki şamdanlara benzeyen yedi adet şamdan [*] duruyordu.

[Çeviride bir yanlışlık yok ama buradaki olgu acaba yazılmış olduğu gibi yedi ayrı şamdan mı yoksa bir büyük yedi kollu şamdan mı? Bu pek belli değil.]

Mason biraderlerden ikisi Pierre'i mihraba yaklaştırdılar, ayaklarını yan yana dik açı yapacak biçime getirdiler ve locanın kapıları önünde yere kapanmasını söylediler.

Masonlardan biri, "Daha önce ona malanın verilmesi gerekir" dedi.

Bir başkası, "Aman, yeter artık lütfen" [*] diye söylendi.

[Özgün metinde "Lütfen sus!" tarzında geçiyor. Bunun ritüel uyarınca uygulanan bir diyalog olup olmadığı pek belli değil.]

Pierre, şaşkın miyop gözleriyle, söylenenleri yerine getirmeden çevresine bakınıyordu. Birden içinde bir kuşku uyandı: "Neredeyim ben? Ne yapıyorum? Bu insanlar benimle alay etmiyorlar mı? Sonradan bunları anımsayıp utanmayacak mıyım?" diye düşündü. Ama bu kuşku sadece bir an sürdü.

Pierre, çevresindekilerin ciddi suratlarına baktı, o ana kadar olanları düşündü ve artık yarı yolda durmanın olanaksız olduğunu anladı. Duyduğu kuşkudan ötürü dehşete kapıldı, yine aynı tatlı heyecanı duymak için kendini zorlayarak locanın [mabedin] kapıları önünde yere kapandı. Gerçekten eskisinden güçlü, tatlı bir heyecan içini kapladı.

Pierre, bir süre yerde yattıktan sonra ona kalkmasını söylediler, üzerine diğerlerindekine benzer beyaz deri bir önlük geçirdiler. Eline bir mala, üç çift de eldiven verdiler.

O zaman başkan ona döndü; karakter sağlamlığını ve temiz yürekliliği simgeleyen bu önlüğe hiçbir leke sürülmemesine çalışmasını söyledi; sonra mala ile yüreğini kusurlardan temizlemesini, başkalarının kusurlarını da alçakgönüllülük göstererek örtmesini ekledi. Kendisine ilk verilen eldivenin anlamını henüz bilemeyeceğini ama onu kaybetmemesini, ikinci çift eldiveni toplantılarda giymesini söyledi.

Üçüncü çift eldiven için şöyle dedi: "Sevgili kardeşim, bu kadın eldiveni size ayrılmıştır. Bunları herkesten çok saygı duyduğunuz kadına veriniz. Bu armağanla kendinize arkadaş olarak seçeceğiniz kadını yüreğinizin temizliğine inandırınız." [*]

[Ne yazık ki bu son bölüm asıl İngilizce metne tam uymuyor. Ayrı ayrı noktaları düzeltmek yerine, topluca bir yeni çeviri yapmak daha uygun olacak. Yerden kalkışından itibaren alalım:

Bir süre orada yattıktan sonra kalkması söylendi ve ona da diğerlerinin giydiği gibi beyaz deri bir önlük giydirildi. Eline bir mala ve üç çift eldiven verildi. Sonra Büyük Üstat ona hitap etti. Ona, gücü ve saflığı simgeleyen bu önlüğün beyazlığını lekeleyecek hiçbir şey yapmamasını söyledi; sonra açıklanamayan mala hakkında, onunla kendi kalbini kötülüklerden arındırmak için çalışmasını ve hoşgörüyle komşusunun kalbini yumuşatmasını söyledi. Bir erkeğe ait olan ilk çift eldivene gelince, Pierre'in bunun anlamını bilemeyeceğini ama onları saklaması gerektiğini söyledi. İkinci çift erkek eldivenini toplantılarda giyecekti ve son olarak üçüncü çift kadın eldiveniyle ilgili olarak da şöyle dedi: "Sevgili kardeşim, bu kadın eldivenleri de senin için. Onları en çok onurlandıracağın kadına ver. Bu hediye, Masonlukta değerli yardımcınız olarak seçeceğiniz kadına karşı kalbinizin saflığının bir teminatı olacaktır." Ve bir süre durakladıktan sonra ekledi: "Ama dikkat et sevgili kardeşim, bu eldivenler kirli ellere bulaşmasın."

Büyük Üstat bu son sözleri söylerken Pierre'in utandığı anlaşılıyordu. Kafası daha da karıştı, gözleri yaşarıncaya kadar bir çocuk gibi kızardı, etrafına huzursuzca bakmaya başladı ve bunu garip bir duraklama izledi.]

Bu sessizliği masonlardan biri bozdu. Pierre'i halıya yaklaştırıp bir defterden halının üzerindeki simgelerin anlamlarını okumaya başladı. [*] Orada güneş, ay, çekiç, şakul, mala, yontulmamış küp biçiminde bir taş, sütun, üç pencere ve bunlara benzer şekiller vardı.

[Burada Masonlukta yüzyıllarca denilebilecek kadar uzun süre uygulanmış, "Döşeme Örtüsü" denilen mabet dekorasyonu öğesini görüyoruz. Buradaki anlatım kapsamında bir "hamtaş" ile "küptaş" var ama galiba dergideki çeviri sırasında buna pek dikkat edilmemiş. Aslında belki Tolstoy da bunu tam olarak bilmediğinden geçiştirmiş. İyisi mi, buraya o tarihlerde kullanılan türden bir döşeme örtüsü örneğinin görselini ekleyelim.]

Sonra Pierre'e yerini gösterdiler, locanın diğer simgelerini öğrettiler, [*] sonunda oturmasına izin verdiler.

[İngilizce metinde, burada bir de parolayı söyledikleri belirtiliyor.]

[Büyük] Üstat [*] yönetmeliği okumaya başladı.

[Adresi verilmiş olan İngilizce çeviride her nedense salt Üstat değil, Büyük Üstat unvanı kullanılmış.]

Yönetmelik çok uzundu. Pierre de sevinçten, heyecandan, utancından okunanı anlayacak halde değildi. Yalnızca yönetmeliğin son sözlerine kulak verdi; bu sözler aklında hep kalacaktı.

[Büyük] Üstat, "Biz mabetlerimizde iyilikle kötülük arasındaki basamaklardan [*] başka basamak tanımayız" diyordu. "Eşitliği bozacak herhangi bir ayrım yapmaktan çekin. Kardeşlerinin yardımına koş, kim olursa olsun! Yoldan çıkmış olanı doğru yola yönelt, düşeni kaldır, kardeşlerine karşı hiçbir zaman kin ve düşmanlık besleme. Şefkatli ve nazik ol. Tüm yüreklerde iyilik ateşini yak. İnsanlarla mutluluğu paylaş; bu temiz zevki hiçbir zaman kıskançlık bulandırmasın. Düşmanını bağışla, ondan intikam alma; ona vereceğin tek karşılık iyilik olsun. Böylece yüce kuralı yerine getirerek, yitirdiğin eski yüceliğini yeniden kazanmış olursun." [*]

[Şu son tümceyi şöyle düzeltelim: Böylece en yüce yasayı yerine getirerek kaybettiğin eski saygınlığının izlerini yeniden kazanırsın.]

Sözlerini bitirdi; kalkarak Pierre'i kucaklayıp öptü.

Pierre, gözlerinde sevinç yaşlarıyla bakıyor, onu saranların kutlamalarına ve yeni kurulan dostluklara nasıl karşılık vereceğini bilemiyordu. Artık başka dostlara gerek yoktu; tüm bu insanları el ele vererek sabırsızlıkla işe koyulmak istediği birer kardeş olarak görüyordu.

[Büyük] Üstat çekiciyle vurdu; herkes yerine oturdu ve kardeşlerden biri neden alçakgönüllü olmak gerektiği konusunda bir ders okudu.

[Büyük] Üstat son görevin yapılmasını istedi; önemli devlet adamı yerinden kalkarak kardeşleri dolaşmaya başladı.

Pierre, bağış listesine üzerinde ne kadar para varsa tümünü yazmak istedi ama bununla gösteriş yapmış olmaktan çekiniyordu. Bu yüzden diğerleri ne kadar yazıyorlarsa, o da o kadar yazdı.

Toplantı bitmişti.

Pierre, eve dönünce yıllarca sürmüş uzun bir yolculuktan dönmüş gibi bir duygu içinde kaldı. Sanki bambaşka biri olmuş, eski alışkanlıklarından, yaşamının eski düzeninden [tarzından] uzaklaşmıştı.

[Tolstoy'un kaleminden masonik inisiyasyon burada sona erdi.
Fakat acaba Pierre Bezukhov bundan hemen sonra ne yaptı?
Biraz da ona bakalım.]

V. Bölüm

Locaya kabul edilişinin ertesi gününde Pierre evde oturmuş kitap okuyor ve bir tarafı Tanrı'yı, diğer tarafı ahlâkî şeyleri, üçüncüsü fiziksel şeyleri ve dördüncüsü de bunların birleşimini simgeleyen karenin anlamını kavramaya çalışıyordu. Ara sıra dikkati kitaptan ve kareden uzaklaşıyor, hayalinde yeni bir yaşam planı oluşturuyordu. Bir önceki akşam Loca'da, düello söylentisinin İmparator'a ulaştığını [*] ve Petersburg'dan ayrılmasının daha akıllıca olacağını duymuştu. Pierre güneydeki mülklerine gitmeyi ve orada serflerinin refahıyla ilgilenmeyi önerdi. Bu yeni yaşamı sevinçle planlıyordu ki, Prens Vasili aniden odaya girdi.

[Burada bu söylentinin ne olduğunu bilmiyoruz. Yapıtın daha önceki bölümlerinden birinde geçmiş olsa gerek. Aslında ilgilendiğimiz konu bakımından pek önemli de değil. Bundan sonra Pierre ile Prens Vasili arasında geçen konuşmalar da pek önemli sayılmaz ama bölümün sonu önemli…]

"Sevgili dostum, Moskova'da neler yaptın? Hélène ile neden kavga ettiniz be canım? [*] Bir yanılsama içindesiniz" dedi Prens Vasili içeri girerken, "Her şeyi biliyorum ve size kesinlikle söyleyebilirim ki, Hélène sizin karşınızda İsa'nın Yahudiler karşısındaki masumiyeti kadar masumdur."

[Ne olduğunun anlaşılabilmesi için kişilerin kimliklerini de bilmek gerekiyor. Prens Vasili, Kuragin ailesinden bir soylu. Hélène onun kızı olup Pierre ile evlendirilmiş.]

Pierre tam cevap verecekti ki, Prens Vasili sözünü kesti.

"Ve neden bir dostunuz gibi doğrudan bana gelmediniz? Her şeyi biliyorum ve her şeyi anlıyorum" dedi, "Onuruna değer veren bir adam gibi davrandın, belki de çok aceleci davrandın ama bu konuya girmeyeceğiz. Ancak onu ve beni toplumun hatta sarayın gözünde ne duruma düşürdüğünüzü bir düşünün" diye ekledi sesini alçaltarak. "O Moskova'da yaşıyor ve sen buradasın. Unutma, sevgili oğlum" dedi ve Pierre'in kolunu aşağı doğru çekti, "bu sadece bir yanlış anlaşılma. Bunu senin de hissettiğini sanıyorum. Ona hemen bir mektup yazalım, o da buraya gelsin ve her şey açıklığa kavuşsun. Yoksa sevgili oğlum, sana söyleyeyim, büyük olasılıkla bunun acısını çekmek zorunda kalacaksın."

Prens Vasili Pierre'e anlamlı bir bakış attı.

"Güvenilir kaynaklardan öğrendiğime göre dul kalmış İmparatoriçe tüm bu olayla yakından ilgileniyor. Ona karşı çok duyarlı olduğunu biliyorsun."

Pierre birkaç kez konuşmaya çalıştı ama hem Prens Vasili ona izin vermedi hem Pierre de kayınpederine cevap vermeye kesin olarak kararsızdı; anlaşmazlık konusunda konuşmaktan çekindi. Dahası, Mason Yönetmeliği'ndeki "nazik ve kibar olun" sözleri aklına geldi. Gözlerini kırpıştırdı, kızardı, ayağa kalktı ve tekrar oturdu, onun için hayattaki en zor şeyi yapmak için kendisiyle mücadele etti: Bir adamın yüzüne hoş olmayan bir şey söylemek, karşısındakinin, -her kim olursa olsun- beklemediği bir şeyi söylemek. Prens Vasili'nin umursamaz, kendinden emin ses tonuna o kadar alışıktı ki, şimdi buna dayanamayacağını, aynı zamanda geleceğinin şimdi söyleyeceklerine bağlı olduğunu da hissediyordu.

Aynen eski yolu mu izleyecekti, yoksa masonlar tarafından ona öylesine çekici bir şekilde gösterilen ve yeni bir hayata yeniden doğacağına kesinlikle inandığı o yepyeni yolu mu?

“Şimdi, sevgili oğlum,” dedi Prens Vasili şakacı bir tavırla, ”evet de, ben de ona kendim yazayım ve yağlı danayı öldürelim.” [*]

[İngilizcede kullanılan bir deyim: “Uzun süre uzak kaldıktan sonra evine dönen birinin onuruna düzenlenen büyük bir kutlama veya şölen” anlamına geliyor.]

Fakat Prens Vasili daha şakacı konuşmasını bitirmeden, Pierre ona bakmadan ve onu babasına benzeten bir öfkeli fısıltıyla mırıldandı:

“Prens, ben sizi buraya çağırmadım. Gidin, lütfen gidin!”

Ayağa fırlayıp onun için kapıyı açtı.

“Gidin!” diye tekrarladı, kendine hayret ederek ve Prens Vasili’nin yüzünde beliren şaşkınlık ile korku ifadesini görmekten memnun olarak.

“Neyin var senin? Hasta mısın?”

“Gidin!” diye tekrarladı titreyen ses.

Prens Vasili hiçbir açıklama almadan gitmek zorunda kaldı.

Bir hafta sonra Pierre, yeni dostları olan masonlarla vedalaşarak ve onlara sadaka olarak yüklü miktarda para bırakarak malikânesine gitti. Yeni kardeşleri ona Kiev ve Odessa’daki masonlara iletilmek üzere mektuplar ile birlikte gelecekteki etkinliklerinde ona yazıp yol göstereceklerine dair söz verdiler.

[Böylece, Tolstoy’un kalemiyle bu bölümde, önceleri çok sinirli ve öfkeli bir kişinin Masonluktaki bir tek inisiyasyonun ardından bile karakterinde nasıl bir olumlu değişim oluştuğunu görmüş olduk. Buna bir de sadece inisyasyonun bile Masonlukta güçlü bir kardeşlik olgusu kurduğunu eklemeli.]